

Bergen, 31.08.2023

Innspill fra NHH om Forskningsrådets rolle og funksjoner i det norske forskningssystemet

1. Hva er Forskningsrådets viktigste merverdi i det norske forskningssystemet?

Forskningsrådet spiller en svært viktig rolle i det norske forskningssystemet ved å kanalisere forskningsmidler i tråd med høye kvalitetskrav. Gjennom denne rollen mener NHH at Forskningsrådet skaper en merverdi ved å legge til rette for at utvikling av ny kunnskap som direkte og indirekte vil kunne bidra til å løse samfunnsutfordringer. Ved at forskningsmidler fra næringsliv og det offentlige kanaliseres gjennom en enhet som Forskningsrådet, bidrar dette til å optimalisere samarbeidet i de forskningsutførende sektorer. Slik sett er Forskningsrådet en pådriver for å fremme kvalitet i norsk forskning ved å opprette nasjonale konkurransearenaer for forskningsaktiviteten.

Forskningen skal være fri, uavhengig og av høy kvalitet. NHH anser at Forskningsrådets merverdi er betinget av at Forskningsrådets styring og plassering i forskningssystemet understøtter disse prinsippene.

2. Hvilke funksjoner er det viktig at Forskningsrådet ivaretar i norsk forskning og innovasjon framover?

Forskningsrådets roller som finansieringskanal, som en kvalitetssikringsmekanisme for forskningsprosjekter, og som forskningspolitisk rådgiver, er viktige funksjoner som utfyller hverandre og som må ses i sammenheng. For å kunne opprettholde en slik forskningsstrategisk rolle, finner NHH det viktig at disse funksjoner videreføres hos en fri og uavhengig instans, noe som bør være førende for Forskningsrådets styring.

Forskningsrådet har en tosidig rolle som sikrer at Forskningsrådet kan gi gode forskningspolitiske råd, og denne må ivaretas. Kontakten opp mot det politiske systemet er nødvendig for å fange opp nasjonale prioriteringer i møte med samfunnsmessige utfordringer. Gjennom bred kontakt med de

forskningsutførende sektorene, har Forskningsrådet god innsikt i forskningens egenart, kvalitetskrav og sektorens behov for å kunne utføre fremragende forskning. Sistnevnte sikrer at forskningen har en sterk stemme, og NHH mener det er viktig at denne vektlegges i balanseringen av de to rollene.

Som en felles finansieringskanal sikrer Forskningsrådet at kvaliteten vurderes etter de samme standardene, og at søknader om forskningsmidler behandles likt på tvers av fagområder, uavhengig av finansieringskilde. En slik kvalitetssikringsmekanisme er en styrke som NHH mener bør videreføres og ytterligere forbedres.

3. Forslag til forbedrings- og bevaringspunkt til forskningsrådets rolle og funksjoner i det norske forskningssystemet

NHH har i det følgende valgt å besvare forbedrings- og bevaringspunktene samlet, og fremstillingen adresser i tillegg flere av de aktuelle problemstillingene som nevnes i invitasjonen.

i. Harmonisering av kvalitet i hele forskningssystemet

Forskningsrådet har en viktig koordinerende rolle. Ved å legge til rette for at alle søknader håndteres likt og vurderes etter samme kriterier, oppnås både høy kvalitet og en harmonisering som ellers ikke kunne la seg gjøre i et mer fragmentert system. Slik bidrar også Forskningsrådet til en god utnyttelse av nasjonale forskningsmidler.

Eksisterende virkemidler og evalueringsmekanismer kan etter NHHs syn imidlertid videreutvikles for å ytterligere forsterke vektleggingen av kvalitet, slik at forskningsrådsfinansierte prosjekter alltid holder et høyt internasjonalt nivå uansett fagområde. På denne måten vil man også kunne støtte nasjonale satsinger og styrke solide forskningsmiljøer i Norge, slik at de også kan utmerke seg på internasjonale konkurransearenaer.

ii. Et balansert forskningssystem

Forskningsrådets portefølje bør støtte opp om et balansert forskningssystem. Følgende dimensjoner er spesielt viktig:

Tematiske utlysninger muliggjør kanalisering av midler til nasjonale prioriteringer. NHH mener at Forskningsrådets prioriteringer i enda større grad bør gjenspeile samfunnets behov for en solid kunnskapsberedskap for å møte fremtidens ukjente utfordringer. Forskerinitiert forskning, eksempelvis banebrytende forskning, er her avgjørende.

Tverrfaglig forskning kan være nødvendig i møtet med store samfunnsutfordringer. Samspill mellom humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning og andre fagområder må ofte til for å løse komplekse utfordringer i dagens samfunn. Senterordningene og kompetanse- og samarbeidsprosjekt, er gode eksisterende satsinger for tverrfaglig- og/eller tverrsektoriell

forskning som NHH i denne sammenheng ønsker å trekke frem. Grad av tverrfaglig samarbeid må følge fra samfunnsutfordringene forskningen skal løse, men NHH mener at i mange tilfeller vil forskning innen fagdisiplinen være vel så viktig.

iii. Nasjonale- og EU-satsinger

Deltakelse på den europeiske konkurransearena komplementerer og styrker norsk forskning gjennom å fremme kvalitet, internasjonalt samarbeid og forskningens samfunnseffekt. Nasjonale satsinger innen forskning er etter NHHs syn imidlertid avgjørende for å kunne dekke særnorske behov, samt opprettholde nasjonal kunnskapsberedskap. EU-satsinger bør derfor ikke fortrenge nasjonale satsinger.

Forskningsrådets virkemidler har en viktig rolle for å gjøre norsk forskning konkurransedyktig på internasjonale forskningsarenaer og bør beholdes og videreutvikles. For å oppnå en størst mulig samfunnseffekt av norske forskningsmidler, bør nasjonale satsinger utfylle EU-satsingen først og fremst på særnorske behov og områder hvor Norge ligger i kunnskapsfronten.